

להזדרזת נתן

גליון רכ"ו (שנה ה') ♦ פרשת מקץ – שבת חנוכה ♦ חודש טבת שנת תשפ"ו

תורת נתן

פננים מספר
"להורות נתן" על התורה

מבטחו של יוסף ונס החנוכה

וְהָיָה מִקֵּץ שָׁנָתָם יָמִים וּפְרָעָה הָלַם יְהוָה עַל הָאָרֶץ (מא, א). במדבר (בראשית רבה פרשה פ"ט סימן ג) אֲשֶׁר הִקְבֵּר אֶשֶׁר שָׁם ה' מִבְּטָחוֹ - זה יוסף ובשביל שאמר כי אם זָכַרְתִּי יְהוָה אֶתֶּן נַפְשִׁי לַיהוָה וְנִסּוּפָה לֹא שָׁתִי שָׁנִים.

וְצִ"ב דזה סתירה מיניה וביה דהא אמרת דיוסף שם בה' מבטחו, ומיד אומר שאמר כי אם הזכרתי ולא שם מבטחו בה'.

ויו"ל דבאמת אמרו ז"ל (שבת לב) שהעשין לו נס מנכין לו זכויותיו, וא"כ מוטב להשתדל בדרך הטבע ולא שניצל בדרך נס, וא"כ יוסף לא עשה שום עוולה במה שהשתדל אצל שר המשקים שיזכרוהו, כי כך הוא דרכו של עולם להשתדל.

אולם כתב הרמ"א בהלכות חנוכה (סי' תרפ"ב סי' ט"ו) שאם שכח לומר על הנסים בברכת המזון יאמר הרחמן הוא יעשה לנו נסים ונפלאות כמו שעשית לאבותינו בימים ההם וכו', והקשה בס' בכור שור (שבת כ"א:) דאין אפשר להתפלל שיעשה לו נסים הלא מנכים לו מזכותיו, ותיירר הישועות יעקב (שם סי' כ"ב), דהיכי דעל ידי הנס יוצא קידוש שם שמים ברבים מותר להתפלל שיעשה לו נסים ויתקדש שם שמים, דאז אין מנכין מזכותיו, ואדרבה יש לו זכות שעל ידי התגלגל קידוש השם ברבים.

והנה ביוסף נאמר (וישב ג"ט) וַיֵּצֵא אֶדְמוּיָהוּ כִּי ה' אֱתָו וְכָל אֲשֶׁר הוּא עֲשָׂה ה' מִצְלִיתָּ בְּיָדוֹ, ופירש"י שם שמים שגור בפיו, נמצא שכולם ראו כי כל הצלחתו של יוסף הוא בזכות בטחונו בהקב"ה. וא"כ אילו יוסף לא היה עושה שום השתדלות לצאת מבית הסוהר, א"כ ודאי שהיה הקב"ה עושה לו נס שיצא, ועי"ז היה מתקדש שם שמים ברבים, שהרי הכל ראו שיוסף שם שמים שגור בפיו והכל הוא מאת השי"ת ובשביל שאמר כי אם הזכרתי לכן נענש, כי מוטב היה שיצא מבית האסורים בדרך נס ואז היה מתקדש שם שמים. וזה שאמרו אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו זה יוסף, כי ביוסף ראו הכל כי הוא שם בה' מבטחו וכל הצלחותיו הם מהקב"ה. וע"כ בשביל שאמר כי אם הזכרתי וזכרתי ונמצא שעשה בדרך הטבע ולא בדרך נס, לכן נענש דמוטב היה שישמון על הנס ועי"ז יתקדש שם שמים.

ועפ"ז יובן מה שחכמינו ז"ל קבעו להודות על הנסים, ולכאורה תקשי דמה הטובה בנס והלא מנכין לו מזכותיו ומה שיוך להודות על זה. אולם מכיון שעיי"ז נתקדש שם שמים, הנה נס כזה ראו להודות עליו כי הוא לטובת זכות ישראל, וזהו שאומרים "מסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים" וכו', שהיה בדרך נס, ולכאורה תקשי מה המעלותא בזה והרי מנכין מזכותיו, אולם על ידי הנסים "ולך עשית שם גדול וקדוש בעולמך" שנתקדש

שיח מזהר"ן

פננים מספר
"שיחות מלוא מלכה"

הגה"ק רבי חזקיהו די סילווא זי"ע - בעל "פרי חדש"
כ"ח כסלו

נולד בליווארנא שבמדינת איטליה, ובהיותו בן עשרים שנה עלה לחנון את עפר ארץ הקודש, והתגורר בעיה"ק ירושלים ת"ו, משם יצא להיות שלוחא דרבנן לפרנס תלמידי חכמים עניים שבירושלים, ונסע למדינת אשכנז וצ"כיה והגלילות, והגיע גם לאמסטרדם שבמדינת הולנד, וכתב ה"פרי חדש" בהקדמה ליו"ד, שבאמסטרדם היתה קהילה גדולה של אחינו הספרדים, אשר אצלם נהוג שמקומות הישיבה בבית הכנסת מכוונים ממזרח למערב, שכל הקהל יושבים עם גבם לארון הקודש ופניהם כלפי מערב, וכך נשאר אותו בית הכנסת עד היום, והספרדים כיבדוהו עד למאוד בהיותו שם, ובהיותם בעלי יכולת תמכו בו ונתנו לו ממון הרבה כדי שיוכל להדפיס את חיבוריו, הרב חיד"א זי"ע כותב בספרו "שם הגדולים" בערכו על ספרו "פרי חדש" - "חיבר ספר הנחמד והנורא פרי חדש ג' חלקים", מלבד זאת חיבר ספר נוסף בתורת הנסתר על פי שיטת הארז"ל, אך ציוה לגנוז את הכתבים האלו וטעמו כמסע עומד, ולדאבון לב בעת גזירת כתבי הקבלה, גנוז בטעות גם את כתביו על הלכות שבת ונאבדו, ויש ממנו רק מתי מעט חידושים על ה' שבת שנדפסו יחד עם ספר "אבן העזר".

הפרי"ח ידוע כיום כאחד מגדולי הפוסקים האחרונים, ושמו נישא בהערצה ובסילודין בכל תפוצות ישראל, אך באמת הפרי"ח סבל הרבה בימי חייו על הוצאת ספריו "פרי חדש", בשנת תרנ"ג לערך הדפיס הפרי"ח את ספרו הגה"ה, והספר הגיע ג"כ למצרים, שם כאשר עיינו חכמי מצרים בפנים הספר, השתאו לראות לשונות חריפים ביותר שכתב הפרי"ח על מן ה"בית יוסף" זי"ע ועל הרמ"א בהגהותיו לשי"ע, והחליטו פה אחד שאסור ללמוד בספר זה, כי חששו חכמי מצרים פן יבואו מצדדים תעם וצפצפי הלומדים ללמוד ממנו לחלוק בעזו ותעצומות נגד גדולי ישראל המקובלים. כך היה במשך תקופה ארוכה שכל יהודי מצרים לא עיינו בספר והחרימוהו. כעבור תקופה הזדמן לתלמיד חכם מובהק לעיין בספר "פרי חדש", ומצא בו חידושים עמוקים ופסקי הלכות מופלאים שכתב הפרי"ח כיד ד' הטובה עליו, ופנה אל אחד מגדולי חכמי מצרים ה"ה הגה"ק רבינו אברהם הלוי זי"ע בעל שו"ת "גינת ורדים" (הספרד"י), וביקש ממנו שיחפש עבורו אופנים להתיר את ההחרם הממור שגזרו חכמי מצרים לכל ילמוד בספר, ועי' נפשו חשקה ללמוד בספר נפלא זה. כתב לו רבינו אברהם הלוי תשובה מפורטת (י"ד כלל ג' סי' ג') שם הוא נוטה להתיר את ההחרם מכמה טעמים, ואחד מהם, כי באותו זמן כבר הסתלק הפרי"ח לבית עולמו. הפרי"ח נפטר בגיל צעיר מאוד בהיותו רק ארבעים שנה, ומביא את הגמ' ביומא (פ"ג) מי שיש חילול השם בידי און לו כח בתשובה לתלות ולא ביום הכיפורים לכפר ולא ביסורים למרק אלא כולן תולין ומיתא ממורק, ולכן אף אם נימא שהפרי"ח עבר על חילול ז' בזה שכתב לשונות חריפים על גדולי ישראל, הרי שאחרי פטירתו כבר נתכפר לו עי"ז, ואפשר להתיר את ההחרם.

דבר זה מפליא ביותר, אין שחכמי מצרים החרימו את הספר שהתקבל כיום בכל תפוצות ישראל, והוא משמש את רבבות אלפי לומדי התורה בכל מקומות מושבותיהם ברחבי תבל, ובהדי כבשיה דרחמנא למה לך. אבל דברים מופלאים ביותר כותב הרב חיד"א זי"ע בספרו "שם הגדולים" בערכו, שנסתרות דרכי השי"ת, ודוקא במצרים המקום בו החרימו את פסקי הפרי"ח פתח חמור ובשמתא דרבנן, דוקא שם התנמה כעבור כמה שנים תלמידו המובהק של הפרי"ח, ה"ה הגה"ק רבי שלמה אלגזי זי"ע שהיה גאון אדיר, ובמשך מ"ה שנים היה רב מדינת מצרים, וכמוכן שאת כל פסקי הכרעה ע"פ שיטת רבי הפרי"ח, נמצא שם השמים סיבבו שתלמידו של הפרי"ח ינהיג את כל ההלכות של רבו דוקא באותו מקום שביקשו להחרימו. הרחי"ד א"מסיים שם את דבריו, "וכהיום הזה כל חכמי ישראל שותים בצמא את דבריו, ובאמת כן הוא, שכמעט אף אפשר ללמוד שו"ע יו"ד בלי "פרי חדש". [אודות הגה"ק מהר"ש אלגזי זי"ע רב מדינת מצרים - כותב הרחי"ד א"מ בערכו שבחים מופלגים, שהיה מחלק את רוב ממונו לעניים ונוקדים, וכמעט שלא הסתכל מחוץ לארבע אמותיו, והאריך ימים עד קרוב לתשעים שנה, ואני הצעיר בשנת תק"ג זכיתי לקבל פני סכינה ימים אחדים...]

המשך בעמוד הבא

שם שמים ברבים על ידם, כי "ולעמך ישראל עשית תשועה גדולה", דכתב אא"ז בספר כתב סופר החילוק בין ישועה ועזרה, דישועה הוא רק מהקב"ה ועזרה הוא בצירוף מעשה ידי אדם, וכענין אעשה לו עזר כנגדו (בראשית ב' י"ח). ואמר שהקב"ה עשה לישראל תשועה גדולה הכל בדרך נס בלי עזרת דרך טבעי כלל, היינו מושים שע"ז עשית שם גדול וקדוש שנתקדש שם שמים. ועל כן 'וקבעו שמונת ימי חנוכה אלו להודות ולהלל לשמן הגדול'. דלכאורה קשיא דאמאי קבעו ח' ימי חנוכה להודות והלא מנכין לו מזכותיו, אבל מכיון שעל ידי הנס נתקדש שם שמים, א"כ ראוי להודות על זה, והיינו להודות ולהלל בשביל שנתקדש שמך הגדול.

והנה הקשה הפני יהושע (שבת כ"א) וחכם צבי (סי' פ"ו) דאמאי היה צורך בנס השמן, והלא טומאה הותרה בציבור, ותיצור שרצה הקב"ה להראות חביבותו לישראל שעושה להם נס כדי שיוכלו להדליק בטהרה. נמצא דבאמת לא היה צורך בנס כלל כדי לקיים מצות ההדלקה, ואעפ"כ עשה הקב"ה נס כדי להראות שעל ידי ישראל נעשה נס, ועי"ז נתקדש שם שמים בעולם, וכל זה הוא זכות לישראל כי מגלגלין זכות על ידי זכאי. וזהו שאמר "ואחר כך באו בניך לדבר ביתך וגו' וטהרו את מקדשך", שיוכל לטהרו שמצאו פך שמן טהור ונעשה בו נס, וקשה מה הצורך בנס הלא טומאה הותרה בציבור. אבל רצה הקב"ה לזכות את ישראל לעשות להם נס כדי שיתקדש שם שמים על ידם, נמצא דהנס הוא לטובתם, ועל כן קבעו שמונת ימי חנוכה אלו להודות ולהלל כי ראוי להודות על הנס, כי לא נוכח מזכותן אלא נתוספה להם זכות וכו'.

הטעם שישועת ה' כהרף עין, להראות שהגלות והצער הוא בהשגחה פרטית

והנה מן ה"הו"ו (מא, יד). כתב ספורנו בדרך כלל ישועת ה' שנעשות כמו רגע, כאמור כי קרובה ישועת לבוא וכך היה ענין מצרים כי גורשו ממצרים עד שלא הספיק בצקן להחמיץ, וכן לעתיד לבוא פתאום יבוא אל היכלו האדון ע"כ.

והטעם שישועת ה' כהרף עין, להראות שהגלות והצער ח"ו הוא בהשגחה פרטית, והם מכוונים בחשבון מדויק, כמה יצטער אדם זה ולא באקראי בעלמא, וכאמור ז"ל (עבודה זרה י"ה) דהחללים נאמנים בשליחותם ובאים בזמנם שהוקצבו והולכים בזמנם, ועי"ז נרמז שהישועה באה בחפזן והוא שהכל בחשבון בידי שמים.

יפה נדרשת

הנס כלילה הראשון שהרוח לא כיבתה את המנורה

קדושה, אבל כשישקצו היונים את המקדש פסק נס זה, וא"כ היו הגשמים והרוחות מכבים את נרות המנורה שהדליקו בחצר בעזרה. ואם ככה המנורה באמצע הלילה, היו צריכין לדשן את השמן ואת הפתילה, וליתן שמן חדש כשיעור חצי לוג, ולא היה להם שמן טהור. ונעשה נס שנכנס שמן טהור בתוך הפך או לתוך המנורה באמצע הלילה כשכבו הנרות על ידי הרוח, ויכלו לקיים את המצוה כהלכתה מערב ועד בוקר. נמצא שהיה נס גם כלילה הראשון. או דיש לומר שאז נתחדש שיש שלא כבו הרוחות את המנורה ודלקה כל הלילה, וזה היה נס גדול גם כלילה הראשון.

ועל פי זה יש ליישב גם הסתירה שבשאלות, שמתחלה כתב שהיה בו להדליק יום אחד, ואחר כך כתב שלא היה בו להדליק אפילו יום אחד, ולהג'ל אתי שפיר, דודאי אילו היה מדליקין בפנים בהיכל כעיקר הדין, כי אז היה די בחצי לוג שמן ונמצא שהיה בפק להדליק יום אחד, אבל מכיון שהדליקו בחצר ועל ידי זה כבו הנרות באמצע הלילה מחמת הרוחות, והצריכו ליתן שמן חדש כשיעור חצי לוג, ולזה לא היה די שמן ממה שמצאו בפק, כי בפק לא היה אלא חצי לוג אחד, ונעשה נס ונתמלא שמן מחדש, או שנעשה נס שלא כבו הרוחות את הנרות, ונמצא דגם ביום הראשון היה נס.

(נתן פרי לחנוכה - קונטרס ימי שמונה - תירוצ ל"א)

חק נתן

עניני הלכה
משולחניו של רבינו ז"ע

השקיעה, דטעם המחמירין בזה מבואר בב"ח (סי' תרע"ו), דמה שמדליקין עליו בביתו אינו בא אלא לפטור אותו מחיוב המוטל על ממונו להדליק נרות לפרנסת הנס ברבים, אבל ההודאה על הנס וברכת שהחיינו הוא מחיוב על גופו, ומוזל לא נפטור שמדליקין עליו, אם לא שעמד שם בשעת ברכה וענה אמן עיניו שם. וא"כ בנדון דידן שהדליק בעצמו ובידו א"כ כבר יצא גם יד ההודאה בגופו, ופשיטא שאין צריך לראות את הנר אחר השקיעה. והכלל בזה, דאף אם ננקט דעת הטו"ז ז"ל דצריך שידליק גם אחר השקיעה כשהדליק בערב שבת, מכל מקום ודאי שהחוב המוטל על הגברא לעשותו כבר יצא על ידי הדלקתו מבעוד יום, וכשהדליק כבר קיים המצוה שהרי מברך על ההדלקה, וכך הוא סגנון המצוה בערב שבת להדליק מבעוד יום וזוהי יצא ידי מצוותו, ועיין תרומות הדשן (ח"א סי' ס"ב ק"ב וסוסי"ו, ור"ט), ובשולחן חתם סופר (חלק ששי סי' ס"ו). בזה, ויש להודיע בכל פרט ופרט ומאפיסת הפנאי כתבת כי מה שנלמד לדינא.

(שולחן הוראות נתן - חלק 1 סימן 60)

"הדליק וכבה: האם יצא ידי חובה בנר שכבה בערב שבת"

יקרתו הגיעני, וע"ד השאלה במי שמדליק נר חנוכה בביתו בערב שבת מבעוד יום, ומיד אחר ההדלקה הולך לבית הכנסת, וכשהחזיר לביתו כבר כבתה הנר, ואין איש בבית לראות את הנרות בשעת מצוותו דהיינו בערב, האם קיים בזה מצוה כיון בדשעה שהדליק עדיין כל הו' זמן המצוה עכ"ל.

(א) מבואר בשו"ע או"ח (סי' תרע"ג ס"ב) "הדלקה עושה מצוה לפיכך אם כבתה קודם שעבר זמנה אין זקוק לה, ואפילו כבתה בערב שבת קודם קבלת שבת שעדיין הוא מבעוד יום אינו זקוק לה" עכ"ל. הרי דגם בערב שבת שמדליק מבעוד יום מכל מקום אמרין גם בזה הדלקה עושה מצוה ומקיים את המצוה בעצם ההדלקה, ואף אם לא דלק עד הערב מ"מ אין זקוק לה אם כבתה. וא"כ לנדון שאלתנו ודאי שיצא ידי מצוה מיד כשהדליק, ואף שאינו רואה את הנר בערב מכל מקום הרי לא גרע מכבתה דכבר יצא ידי מצוה ע"י ההדלקה, ואף לדעת הטו"ז ז"ל שם (פסק"י שאם כבתה קודם הזמן של קבלת שבת חייב להדליקה כיון דלא דלק בזמן

המשך "שיח מוהר"ן"

ובאמת הפר"ח עצמו מתנצל על חריפות לשונותיו על גדולי ישראל, ואילו הם דבריו בהקדמה ליו"ד, "בארבע אמות של הלכה מעודי ועד היום הזה התעסקתי, רבותי על גבי קרקע דנתי, אך על ברייתם לא סמכתי, אלא על ראיותי וברירותי, כי אין לדיין אלא מה שעיניו רואות, ולמראה עיני שפסתי, ולהלכה ערוכה ובורורה פנים לא נשאתי". נמצא שהפר"ח עצמו הרגיש שכתב בחריפות יתירה נגד רבותיו, אך בודאי בלי שום ספק שכל כוונתו בזה היתה אך ורק לשם שמים, כפי שהוא עצמו כותב שם בהמשך ההקדמה, שהיה מתפלל בדמעות שליש להשי"ת שיזכה לדעת ולהבין את התורה הקדושה, וכנראה שכתב בחריפות מחמת אורייטא דקא מרתחא ביה.

יש ספר "פרי תואר" שחיבר הגה"ק רבינו חיים בן עטר ז"ע האור החיים הק', והוא ספר השוגות על הפר"ח. דבר פלא מביא הרחיד"א שהיה תלמידו של האור החיים הק', שפעם אחת נסע האור החיים לקברו של הפר"ח, והאור החיים הק' עמד שם בתפילה משך רבע שעה, וכותב הרחיד"א שכנראה התפייס רבו הק' עם הפר"ח שהשיג עליו. הגם שהאור החיים הק' כותב שלמד תורה לשמה, ובהקדמה לספרו "חפץ ד" עמ"ס שבת - כותב האור החיים הק', שכל מי שאינו לומד תורה לשמה שלא יהיו ללמוד בספרו זה, ובאמת ישנם הרבה חסידים ואנשי מעשה שאינם מעיינים בספר זה, כי מי יאמר זיתית לבי ללמוד תורה לשמה.

הוכרנו מקודם שהפר"ח שהה תקופה ממושכת באמשטרדם. ראיתי לספר שבהיותו שם פסק להקל על חלב עכו"ם ש"ע"פ הלכה אסור לשתותו של ארץ ישראל וראוהו, כי חיישינן שמו האוכל נחלב מדבר טמא, ושם היקל הפר"ח כי לא היה מצוי שם בהמה טמאה. כמדומני שעד היום נוהגים יהודי אמשטרדם ע"פ קולא זו, או עכ"פ עד לאחרונה ממש נהגו להקל בחלב עכו"ם בהתאם לפסקו של הפר"ח.

בענין זה הביא בס' "נחל אשכול" מעשה שהיה במדינת ספרד, שבאותם הימים היו גזירות שמד על בני ישראל, וגזרו על היהודים להמיר את דתם או לעבור מספרד, והיהודים שביקשו להישאר בספרד מחמת עסקיהם, הוכרחו להתחבא ולקיים מצוות בסתר, והיו הרבה שברחו מספרד לאמשטרדם שהיתה קרובה לשם. מעשה בשני יהודים מאמשטרדם שנסעו בספינה על עסקי מסחרם, ובהיותם בלב ים נשברה ספינתם, והוכרחו שלא בטובתם להגיע למדינת ספרד שהיתה קרובה לחוף הים, אך כמובן שהיה אסור להם לגלות כי יהודים המה, ולכן העמידו פנים כאילו הם גויים. כל אחד הלך להתאספן במקום אחר, ובעל כרחם אכלו את כל מה שהגישו לפניהם, כי אם היו מסרבים לאכול בשר טריפה, היו מגלים שהם יהודים ומרה היתה אחריהם. מקץ שבוע ימים נפרדו היהודים ממארחיהם, וקודם שעלו לספינה בדרכם לאמשטרדם,

ניגש אחד המארחים לאורחו ולחש לו באזנו, ליהיו ידוע לך שאני יודע כך שיהודי אתה, ולבטח חושב אתה שאכלת אצלי מאכלות אסורות, ולכן צר עליך על שפיגלת את גופך בדברים המטמטמים לבו של אדם, וזה סותר לכאורה למש"כ לעיל (סי' תרע"ו ס"ג) ועיין במ"ב שם - מ"מ בנדון דידן מודים שאין צריך לראות דוקא אחר

בדרך נסיעתם סיפר היהודי לחבירו, שמארחו גילה לו טרם נפרד ממנו, שהוא יהודי כמותו ונתן לו לאכול רק מאכלים כשרים ומהודרים. כשמוע זאת היהודי השני, נחמץ לבו על שהוא לא זכה להתארח בבית איש יהודי ואכל מאכלות אסורות, ונפשו לא ידעה מנוח מזה. בהגיעם למחוז חפצם באמשטרדם, הלכו שניהם להחכם שבעירם שביביר להם פשר הדבר, למה נגרע חלקו של זה שהוכרח לאכול מאכלות אסורות, ואילו רעהו זכה להתארח בבית איש יהודי. אמר לו החכם, שיתכן שלפני שנים רבות נכשל פעם באכילת דבר לא כשר וכשר איתו לכן איתו על מקרה זה. אמר היהודי שח"ו מעולם לא קרה שאכל מאכלות אסורות במזיד, אך החכם הפציר בו שיעלה על זכרונו כל מה שעבר עליו מיום הוולדו עד היום הזה, ולפתע נזכר שבילדותו אחד מחבריו הגויים נתן לו לאכול חתיכת רחם גבינה שהיה חלב עכו"ם, ומרוב תאוותו לאכול לא הצליח לעמוד בנסיון ואכל אותה. אמר לו החכם, אכן נודע הדבר, כי חבירך שמעולם היה נשמר ונזהר שלא להיכשל במאכלות אסורות, שיעור לו מן השמים להמשיך להזהר ולאכול אך ורק מאכלים כשרים, אבל אתה שלא עמדת בנסיון זה, וכבר נכשלת פעם אחת במזיד לאכול חלב עכו"ם, לכן עכשיו לא שמרו עליך מן השמים בדבר הזה, ונכשלת.

בזה אפשר לפרש מה שאנו אומרים בווידי ביום הכיפורים - "על חטא שחטאנו לפניך באונס וברצון". לכאורה מה שייך להתוודות על חטא שחטאנו באונס, הרי קיי"ל (עבודת ה' נד) אונס רחמנא פטריה. אמנם לפעמים קורה שחוטאים באונס, אך עדיין צריך לחקור מדוע הגיע אותו חטא באונס, וזה ודאי משום שבעבר חטא באותו עון במזיד, וכעת נכשל שוב באונס, כפי שראינו במעשה הנזכר שרק היהודי שנכשל בעבר במזיד נכשל כעת באונס, לכן אנו אומרים ומתוודים, "על חטא שחטאנו לפניך באונס וברצון", כי לפני האונס היה בודאי ג"כ רצון, ועל החטא ברצון צריך להתוודות ולהתרחש מעונקא דליבא.

אנו נמצאים כעת בעיצומם של ימי החנוכה המקודשים, ונזכיר איזה דבר הלכה מהפר"ח מעניינא דיומא. כתב הרמב"ם (פ"ג מחנוכה ה"א) "כשגברו ישראל על אויביהם ואבדום בכ"ה בחודש כסלו היה, ונכנסו להילך ולא מצאו שמן טהור במקדש אלא פך אחד, ולא היה בו להדליק אלא אחד חלבד, והדליקו ממנו נרות המערכה שמונה ימים וכו', ומפני זה התקינו חכמים שבאותו הדור שהיו שמונת ימים האלו שתחילתם כ"ה בכסלו ימי שמחה והלל, עכ"ל. הקשה ה"פרי חדש" (א"ח סי' תרע"ק ס"א) דלפי דברי

דבר בעתו

הבדלה במוצאי שבת חנוכה

משתשקע החמה ועד שתכלה רגל מן השוק, נמצא שזמן המצוה של הדלקת הנרות הוא זמן מוגבל, והוא מצוה עוברת, וע"כ פסק הרמ"א שקודם ידליקו הנרות, דחיישינן דילמא ישתנה ויעבור זמן המצוה, ואה"נ בכל מקום אמרין דתדיר ושאינו תדיר תדיר קודם, מכל מקום בגוגא דהמצוה שאינה תדירה היא מצוה עוברת, היא קדומת, דחיישינן שמא יעבור זמנה, ויפסיד המצוה, כנלענ"ד.

ונהנה אחר מהטעמים שכתב הט"ז שצריך קודם להבדיל, משום שהבדלה היא תדיר, וקיי"ל דתדיר ושאינו תדיר תדיר קודם. ולכאורה צריך ביאור סברת הרמ"א שקודם ידליקו הנרות, הרי תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם. ונראה ליישב, דהנה הבדלה אפשר להבדיל עד שלשה ימים מצאת השבת, משא"כ מצות הדלקת נר חנוכה, יש לה זמן קבוע ומוגבל, כמו שאמרנו חז"ל (שבת כ"א) מצותה

מתוך צוואת רבינו זצוק"ל

והוא יצא ידי חובתו וזוהי גזירה בזה ובכא

יכול מי שיעזור להדפסת הספרים תהא לו לזכות גדולה בזה ובכא

יכול מי שיתן ממון להדפסת הספרים תהא לו לזכות גדולה בזה ובכא

יכול מי שיתן ממון להדפסת הספרים תהא לו לזכות גדולה בזה ובכא

אודיה לו למלצר יושר בעודי הכל לפי רצון הבורא

ניתן לקיים צוואתו הק' ולהשתתף בהדפסת הספרים ולזכות "למלצר יושר" ולזכות גדולה בזה ובכא" וכלשון רבינו הגה"ק ז"ע א"א בצוואתו הק'

על ידי עמדות "גדרים פלוס" - "מכון להורות נתן"

פלא: 0548456694

אימייל: 9379651@gmail.com

י"ל על ידי

מכון להורות נתן' להוצאת והפצת כתבי רבינו בעל 'להורות נתן' ז"ע"א - לקבלת העלון במייל וכן להעזרת והצעות - נא לפנות לאימייל mln0527157594@gmail.com

